

És a barátaid?

- Tisztázni kéne, hogy egy ilyen helyen ki mit nevez barát-ságnak. Szerintem itt olyan igazi barátságot nem lehet kialakítani, mert sokan vagyunk, és egyszerűen nem lehet. És ezt nem csak én mondom, sokan mondják, és én igazat is adok nekik. Nem azt mondom, hogy nem lehet barátkozni, csak olyan barátságot nem lehet kötni, mintha az ember kint lenne az életben. Lehet, hogy sorstársak vagyunk, de minden ember különböző, és bár lehet, hogy próbálnak barátkozni, de mondjuk nem ugyanaz a társaságuk, és akkor a barátság is hamar tönkremegy, vagy például könnyen összevesznek, mert sajnos egy ilyen helyen nagyon hamar meg tudják keverni a dolgokat, mert nagyon sok emberben megvan a kétszínűség, a hazugság, és hát egy ilyen helyen nem könnyű. Szerintem kint azért más, mert nincsenek ilyen szűken összezárva. Nem vagyok egy veszekedős típus, de azért itt még engem is ki lehet hozni a sodromból. A nevelők szokták mondani, hogy mit ne csináljunk, vagy hogy kéne ezt kezelni, de akkor se lehet. Amikor idekerültem még elég jó volt a társaság, de ma már mindenkinek megvan a saját érdeklődési köre, nem azt mondom, hogy nem tudok senkivel se kijönni, csak különbözőek vagyunk.

Most van egy új pszichológusunk, de nekem nem nagyon kell beszélnem vele, a nevelők úgy gondolták, hogy nekem nincs szükségem rá, és szerintem, nincs rá szükségem, nem vagyok én elmebeteg. Nincs nekem semmi ilyen bajom. Akkor voltam először és utoljára pszichológusnál egy jó félévvel ezelőtt, amikor IQ tesztet töltöttem ki, 106-os lett.

Az a baj, hogy mint minden embernek, nekem is megvannak a hibáim, nagyon lusta vagyok, főleg az utóbbi években nagyon ellustultam. Nagyon nagy az alvási igényem, tulajdonképpen abból élek, amit ott a suliban hallok. Persze a nevelők ezt nem nézik túl jó szemmel, egyre többen próbálnak jobb belátásra bírni.

Milyen terveid vannak most?

- Szeretnék leérettségizni, aztán szeretnék továbbtanulni, és mire ezzel végzek, pont 24-25 év között leszek. Utána, ugye, kikerülök, túl sok életkezdesi pénzem nem lesz, azzal megpróbálok valamit kezdeni, és megpróbálok szerezni valahogy egy saját lakást, bár ez Magyarországon nagyon nehéz, főleg becsületes munkával. Ezért kell sokat gondolkodni azon, hogy milyen irányba menjen az ember továbbtanulni.

Gázoló Lelkek

■ BEMUTATKOZIK A XVI. KERÜLETI NAPRAFORGÓ CSALÁDSEGÍTŐ ÉS GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLAT „GÁZOLÓ” KIRÁNDULÓKLUBJA

Az alábbiakban nem egy modellt vagy programot mutatunk be, hanem személyes tapasztalatainkat osztjuk meg egy 3 éve működő kirándulóklubról, ahol nyersen jelennek meg a gyerekek problémái, és ahol a természetjárás keretei és értékei között hatékony eszközt találtunk a problémás fiatalok megértésében. A Gázoló számunkra hobbi és hivatás, sok gyereknek utolsó kapaszkodó, egy hely, ahol elfogadhatónak éli meg magát, és megtanulhat másokra is odafigyelni. Kulcsszavaink: elfogadás, megbeszélés, hitelesség, személyesség, közösség.

■ (1) A KLUB ÖTLETE, CÉLKITŰZÉSEK

A 'gázoló' szó hallatán első asszociációként nyilván egy ámokfutó, balesetet okozó sofőr képe jelenik meg sokaknak. A klub fantázianeve mindenképpen figyelemfelhívó, rövid, diáknyelvbe illő akart lenni. Ehhez társult az a belső tartalom, ami kifejezi a kiránduló állhatatosságát, minden akadályt legyőző, mindenén átívelő akaratú, tartású attitűdjét.

A Gázoló 2001 októberében indult azzal a céllal, hogy szabadidős, közösségi eseményt biztosítson a potenciálisan veszélyeztetett, 13-20 éves, XVI. kerületi gyermekek, fiatalok részére, elsődleges

prevenációs jelleggel, hogy így az egyébként unalmas, eltékozolt hétvégék alternatívájaként egy tartalmasabb, értékesebb időtöltési formát mutasson fel. Ennek során ismerkedési, kapcsolat-teremtési, beszélgetési lehetőség adódik az egyébként nehezen megnyíló fiataloknak egymás és a klubvezető felnőttek irányába. Ez a keret magában foglalja a turistaismeretek, természetismereti jelenségek, országismereti, kulturális vonatkozásokat is.

Klubunkat formailag egy viszonylag állandó, de a változásokat megengedő, természetesen fluktuáló, kb. 10-15 fős csoportra szabtuk, amellyel havi egy szombati napon kirándulunk a Budapestről egynapos kirándulással

megközelíthető hegyekbe (pl. Budai-hegyek, Pilis, Börzsöny), előre meghatározott és meghirdetett napokon.

A klub vezetését, egyikünk ötlete nyomán, ketten vállaltuk, és közösen alakítottunk ki egyfajta szemléletet, általános attitűdöt a gyerekek irányába.

A klub beindulását a kerületi újságokban, iskoláknak küldött plakátokon, az intézményünkben működő társklubokon (kiskamaszklub, játszoház), ill. klienseinknek hirdettük.

■ (2) A KLUB BEINDULÁSA

A Gázoló első néhány kirándulásán alig-alig fordult meg gyerek, noha a résztvevők kis száma miatt kirándulást

zóként jelentkezett az akkori intézményvezető-helyettes, Lázár Margit is. A gyerekek átlagéletkora 13,6 év volt, 10-től 19 évesig, 3 lány és 11 fiú. Nagyobb részük kliensgyerek, a többiek pedig ezek ismerősei, barátai. Voltak, akik most először vettek részt Gázoló-kiránduláson, sőt olyan is volt, aki életében először ment többnapos kirándulásra. A Bükkben a legtöbben még nem jártak.

Az első problémával, amit még számos követett, már a vonatúton szembesültünk: a nyár kellős közepén, szabadon tomboló (a vakáció ideje alatt egyébként is rengeteget változó) gyerekek abban a tudatban, hogy most két napra mentesültek a szülői kontroll alól, hirtelen - szó szerint is - tomboló lényekké változtak. Komoly dilemma elé állítottak minket; fegyelmezzünk-e, és ha igen, milyen módon, hiszen ez eddig nem merült fel ilyen élesen. Nem biztos, hogy helyesen, de alapvetően továbbra is szabad utat adtunk a gyerekek viselkedésének, egy-két kirívó példától eltekintve (pl. ablakon kihajolás, nyílt dohányzás). Hamar beindult a pár- és a bűnbakképződés. A két 12 éves lány rendkívüli tempót vitt a csoportdinamikai folyamatba (egy járás vagy gyerek-párkapcsolat már a vonaton elkezdődött, aztán estére már „szakítottak” is, ahogy azt a felnőtt világban, első sorban környezetükben tapasztalják). A szakadó eső miatti program- és útvonalváltozás ugyancsak megzavarta őket. Értelmes dialógusokra többségében sem egymással, sem velünk nem voltak képesek a kirándulásnak ebben a szakaszában, eluralkodott a nyílt cáromkodás, egymás szidása.

Az első csoportszintű körbeulós beszélgetésre a kulcsosházba való megérkezést követően, délután került sor: ekkor mindenki elmondhatta, miért jött, mit vár a kirándulástól, és mi is elmondtuk észrevételeinket. Sokaknak merőben új és szokatlan volt az a helyzet, hogy most egy percre mindenki csak órá figyel, és most komolyan mondhat valamit, amire kíváncsiak vagyunk. Az ezt követő párórás kirándulás drasztikus fegyelmezetlenséget hozott: egy rövid pihenő alatt, míg páran bent voltunk egy erdei kápolnában, a többi gyerek eltűnt, és különböző utakon mentek vissza fel-

nőtt nélkül a kulcsosházba, amit zárva találván az ablakon másztak be. Magunk is visszaérve, vezetőkként egymásnak is kimondtuk kételyeinket, bizonytalanságainkat a kirándulás folytathatóságáról, de önkéntelenül sodródtunk tovább az eseményekkel, és a közös (gyerekeket bevonó) vacsorakészítés alatt némi humorral és higgadtan beszélgettünk a történetekről. Közben gyorsan és folyamatosan mindig produkáltak valami olyat, amire oda kellett figyelni, amire reagálni kellett. Volt, aki nem nyúlt a közös vacsorához, és volt, aki az esti körbeulésünk alatt a másik szobában sírt.

Mindez mutatja, milyen gátakat nyit meg egy többnapos kirándulás, milyen indulatok szabadulhatnak fel a gyerekekben, és milyen fontos, hogy reagáljunk ezekre, hogy rendelkezünk olyan készségekkel, amik segítségünkre lehetnek a gyerekek megértésében és a helyzetnek megfelelő „helyretételben”.

Mi, segítők, a kirándulás során nem kerültünk egymással konfliktushelyzetbe (előtte azonban igen, a dohányzás kérdésében szögesen mást gondoltunk), mindvégig közös hullámhosszon voltunk, és a gyerekek előtt aláhúztuk egymás kéréseit. A nagyobb tapasztalatokkal bíró kollégánál nyugalma, szakmai rutinja átsegített minket a nehéz pillanatokon, és azt láttuk, a vele való kapcsolat fontos lett a gyerekeknek, anya figuraként, ugyanakkor barátként tekintettek rá.

Este átbeszéltük az egész napot, és megtartottuk az oklevél- és pólóátadási ünnepséget, aminek során némi ellenálás után még énekelni is hajlandóak voltak, és felismerték, hogy érdemes küzdeni, hogy van eredménye a jelenlétüknek, mert tartjuk az ígéretünket. Már ennél a második csoportbeszélgetésnél érzékelt lehetett, hogy elkezdenek törekedni a „jóságra”, az egymásra való figyelésre.

A közös reggeli készítés és takarítás azt a problémát vetette fel, hogyan lehet bevonnai azokat, akik (19 éves koruk ellenére!) – nyilván otthon sem – hajlandók betenni a maguk részét a közösbe. Ők sokszori unszolásunkra – hangsúlyozottan a kedvünkért – végül megtettek valamennyit, mások szívesen és sokat segítettek.

A kirándulás második napján szép

időben és utakon járva egy sokkal szokottabb, egységesebb, „közösség-jellegűbb” gyerekcsapattal magunk körül kirándulhattunk. Bár ki nem cserélődtek, de odafigyeltek azokra a szempontokra, amiket felvetettünk, és már nem állítottak minket újabb próbatételek elé. Sokak nagy ellenérzésére együtt látogattuk meg a belpátfalvi ciszterci apátság templomát (az ilyen látogatás mindig felveti a vallásos és nem-vallásos neveltetésű gyerekek konfrontálódásának lehetőségét, de előző nap a Szt. Anna-kápolnai éneklésünknel azt tapasztaltuk, hogy 1-2 gyereket kifejezetten megérintett a dolog, és ezért bátorodtunk fel). A hazautazás előtt egy tó partján ettünk és játszottunk jó hangulatban, majd ünnepélyes beszédben zártuk le a program kirándulás-részét. Úgy láttuk, ezeknek a pármondatos komoly hangvételű visszajelzéseinknek a kirándulás során örültek a gyerekek, fontos volt nekik, hogy igazodjanak valamihez, hogy kereteket adjunk nekik, és őszintén elmondjuk, hogyan látjuk őket, mit tartunk viselkedésükről.

A kiránduláson részt vevő gyerekek között volt enyhén értelmi fogyatékos, volt regresszív viselkedésű (kisgyerekes viselkedést és érzelmi jegyeket produkáló), volt hiperaktív, voltak bizonytalan szülői párkapcsolatot maguk mögött tudó gyerekek. Két testvérpár volt jelen. A dohányzás problémája két 16 éves fiatal kivételével nem jelent meg (igaz, erre határozottan kértük is őket), a drog- vagy alkoholprobléma egyáltalán nem vetődött fel, annál inkább a „mobillóbia”, az erdőben szünet nélkül csörgő, egymásnak SMS-eket és más jeleket küldő telefonok. Ez utóbbi azonban általános jelenség a mai fiatalság körében. A gyerekek összetétele tehát rendkívül heterogén volt, más és más háttérrel és problémákkal jöttek, mindegyikőjük hordozott valami sajátosság vonást, amik kisebb-nagyobb mértékben bekerültek a közös nyelvezetbe (ilyen volt, pl. az a gyerek, aki kívülről tudta latin nevével az összes erdei növény nevét, és a végén más szavak végére is odatettük az -iusz végződést).

Kétnapos kirándulásunkat igen jó visszhangok követték, pár napra rá, amikor a szerdai gyerekprogramunkra

érkeztek a gyerekek, többen a „cinkosság” tudatában odajöttek hozzánk, felemlegetve a jó emlékeket, „Látod, már nem káromkodok!” és hasonló mondatokkal jelezve. Azt persze nem gondoljuk, hogy két nap alatt a gyerekek megváltoztak, de azt bizony, hogy kaptak egy kommunikációs mintát, láttak egy lehetséges utat, ami hatással volt rájuk, és mint élvetett mag, valamikor talán kihajt bennük. Mivel ez a hit végig bennünk munkált, úgy gondoljuk, több volt a kirándulás, mint kétnapnyi távollét, lazulás, időtöltés, s ha csak egy picivel is több, akkor már volt értelme.

Mindhárman azt a következtetést vontuk le, hogy nagyon nagy szükség van az ilyen jellegű kirándulásokra, és szívesen részt veszünk hasonlóan, más alkalommal is.

Ezért a téli szünetre is szerveztünk egy kétnapos kirándulást a Mecsekbe, amin 7 gyerek vett részt. Ez a két nap azonban kellemes kikapcsolódás volt mindannyiunk számára, ezáltal nem történtek „extra” kihágások.

■ (b) 4 napos nyári tábor (Kőhánypusztá, Bakony)

Az első többéjszakás táborba javarészt visszatérő gázolósokat vittünk, 15 gyereket, 11-16 éveseket. Célunk az volt, hogy kilépve a hétköznapi civilizáltságából, a szülői és egyéb kontroll alól felszabaduló gyerekekkel egy olyan folyamatba kerüljünk bele, melyben – szemben az egynapos kirándulások gyorsan elillanó eredményeivel, élményeivel – az őket érő hatások mélyebbre és tartósabban érnek el. Szerettük volna közösséggé kovácsolni őket. Ezt segítették elő a közös főzések, ill. egy olyan pecsétgyűjtő lap, melyen mindenkinek teljesítenie kellett mindenféle feladatkörből (mosogatás, terítés, takarítás stb.). itt vezettük be az esti napzáró beszélgetéseket, amikor is mindenki reflektálhatott az aznapi eseményekre és egymásra. Voltak nappali és éjszakai kirándulások sok izgalommal, közös éneklések, szabadtéri játékok, és persze rengeteg probléma.

Az egyik 11 éves gyerek, aki ráadásul nem is volt új, és aki rendszeres gyógyász-

erszedő, szinte mindenkivel összeverekedett vagy konfrontálódott, velünk, felnőttekkel is megalázó hangnemben beszélt: csoportszintű megbeszélésen kellett kimondatnunk azt, hogy a csoport így is megpróbálja őt elfogadni, és bizalmat szavaz neki. Ezzel részben élni is tudott, de minden nap felmerült a hazamenetele, végül kibírta a tábor végéig. Egy másik 13 éves fiú, akinek a Gyermekjóléti Szolgálatnál akkor már fél éve kerestünk megfelelő iskolát, provokatív viselkedésével főként a mi türelmünket akarta próbára tenni. Szinte kivívta, hogy egyikőnk „neki menjen”, majd ezt négy szemközti beszélgetésben tisztázza vele.

Az ilyen nehézségek mellett több olyan gyakorlat, játék is szerepelt a programban, amely az egész csoportnak maradandó élményt nyújtott, de legalábbis mindig volt 1-2 gyerek, akit megérintett valami. Volt kedvenc tárgy bemutatása, ahol az egyik 13 éves, punk stílusú, Vadaskerti úti iskolába járó lány elmondta, hogy a babája azért kedves neki, mert ez az egyetlen emléke az

apukájáról, aki kb. 7-8 évvel ezelőtt meghalt. Volt önbemutató játék, amikor a szék mögé állva, valakivel azonosulva kellett bemutatni magunkat. Itt az egyik alaptagunk, aki egyébként regényeket ír, a halállal identifikálódott, és ilyen helyzetben interjúztuk meg kicsit, hogy ő - mint halál -, hogyan látja Csabát, vagyis magát. De nagy sikert aratott a zenélő kör is, amikor kb. 10 percig mindenki szabadon csörömpölhetett-furulyázhatott-dobolhatott, és nagy élmény volt, hogy adott jelre szépen el tudtak csöndesedni, és meg tudtuk beszélni, kinek milyen volt a zenélés. Ezek akkor óriási eredmények voltak nekünk, sok játéktól tartottunk a tábor előtt. A táborzáró blokkban pedig a Rudas-könyvből /2/ ismert „Jutalomcsekk” gyakorlattal mindenki értékelhette magát, saját részvételét a táborban, és mi is elmondtuk benyomásainkat róluk. Megdöbbenő volt, hogy sokan mennyire alulértékelték magukat: 1-10 tallért lehetett adni, voltak nullás és mínusz 10 talléros értékelések is. Egymást általában magasabbra értékelték.

Mindent összevetve a tábor elérte célját, adott közegben nagy utat tettek meg a saját érzések megfogalmazása, a másokra való odafigyelés és az elfogadás vonalán. Valamelyest beárnyékolta a tábor sikerét, hogy pár nappal később, egy a Napraforgóban megrendezett utótalálkozó, ahol a maradék ételt ettük meg, és az élményeket akartuk feleleveníteni, óriási kudarcba fulladt, mert mindenki mást akart csinálni, és a gyerekek nem voltak képesek egymást végighallgatni. Ez akkor nagyon letört minket, de már szerveztük az őszi kétnapos kirándulást.

■ (c) 3. kétnapos kirándulás 2003. őszén (Kisorozsi, Börzsöny) /3/

Erre a kirándulásra rekordlétszámú (17 fő) gyereket vittünk magunkkal. A kirándulás veszélyességével és kalandosságával tette magát különösen is emlékezetessé.

Az első nap nagyon szép utunk volt, a verőfényes törökmezői réten kiscsoportos keretek között kezdtünk asszociálni az őszi és az ősziességéről, mivel ez volt kétnapos kirándulásunk vezérfonala.

A Hegyes-tetői kilátó felé vezető úton nebulóink minden korábbi tapasztalat és nevelés ellenére jelentős mennyiségű kólát, ill. egyéb kék, zöld és lila színű szirupos energiatalt fogyasztottak el. A flaskák lassan kiürültek, és az eldobottakat is csak a túravezető érces kiáltására szedték fel. Sajnos, mi felnőttek sem csupán forrásvizet ittunk, hogy tolerálni tudjuk az emberi méltóságon és tiszteleten ért csorbákat (azóta ettől tartózkodunk, mint majd később utalunk rá).

Többszöri levégás és eltévedés után volt olyan szituáció is, amikor a csapat két része két ellentétes irányba haladt – amikor újraegyesültünk, az egyik tízéves fiú sírva borult bátyja karjaiba (aki egyébként évek óta drogfogyasztó). Később ott álltunk a gyönyörű koraesti szürkületben a Dömössel szemközi Remete-barlangnál, ahol nem találtuk a lefelé vezető ösvényt, és kortyonként osztottuk ki a megmaradt 1-2 dl vizünket. Egy gyors vezetői döntés nyomán kellett gatyaféken lecsúszni kb. 200 méteres szakaszon, ami kollektív pánikkal és kisebb balesetekkel járt. Lent teljes sötétségben és bizonytalanságban, egy elemlámpával haladtunk a révátkelő felé. Este 10 órára értünk Kisorozsiba, szálláshelyünkre, ahol csak egy hideg vacsorára és egy feszültségoldó megbeszélésre futotta erőnkiből.

Másnap verseket olvastunk fel az őszi, kislabda-fociztunk, énekeltünk, ünnepeltünk. Aztán a gyerekek hihetetlen rohamokkal közvetítették felénk és egymás felé dühüket. Mi a viselkedésüket (bicskás verekedés, üvegtörés, teljes szétesettség) az előző napi feszültségek levezetéseként értelmeztük, ami előtt tehetetlenül és látszólag fegyvertelenül álltunk. Így hát a túravezető elcsukló, latinovitsi pátoszban felolvasta Szabó Lőrinc Fegyvertelen című versét („Úristen, Gábor, hogy remeg a hangod – tolmácsolta egyik 11 éves alaptagunk).

Akkor úgy éreztük, hogy a két nap legjobb élménye a hazaérkezés volt. A munkahelyünkön azután nagy értékelést készítettünk, nem kímélve magunkat sem. Persze, a nehézségek ellenére, folytatni kell – mondtuk. És máris szerveződött a zempléni nyári tábor.

■ (4) A KLUB MEGSZILÁRDULÁSA

■ A klubvezetés szemlélete, avagy miben más a Gázoló?

Az első kirándulások után még csak kevésbé tudatosodott bennünk, hogy milyen segítő viszonyulással is vagyunk jelen, milyen módszereket használunk. Hasonló beállítódású személyiségekként nem is kellett ezt különösebben megfogalmaznunk, természetesen figyeltünk, és elfogadó érdeklődéssel fordultunk a gyerekek felé. Később mégiscsak szükség volt arra, hogy tudatosítsuk, kik is vagyunk az életükben, hogyan definiáljuk magunkat, mire hogy reagálunk, mit tartunk előrevivó, gyógyító attitűdnek.

Ennek kialakításában figyelembe kellett vennünk, hogy gyerekeink döntő része az iskolában elfogadhatatlan viselkedésű, otthon fekete bárány, és általában sehol nincs helye, sikerélménye, és a felnőttek büntető, kirekesztő falaiba ütközik. Személyes tűrőképességünk folyamatos fejlesztése mellett (erre egy-egy közös utazás alkalmával szükség is volt: falak összekirakása, váltó átállítása, utasokat zavaró stílus stb.) megpróbáltuk különválasztani az embert és a viselkedést. Nagy érdeklődést tanúsítottunk az adott fiatal kreativitása, egyedisége, történetei iránt, de folyamatosan és határozottan jeleztük azt is, ami számunkra nem elfogadható. Eszközként kizárólag a saját példa és a hitelesség áll rendelkezésünkre. Sosem fordult elő, hogy valakit eltiltottunk a következő kirándulástól rosszasága miatt (egyszer majdnem, de behívtuk a gyereket, és elmondtuk, mennyire fájna ez nekünk). A dohányzás és az alkohol problémája például, természetesen nálunk is megjelent. Magunk nem dohányzunk; emellett mindig elmondtuk, hogy a természetjárás világtól milyen idegen ez, de ettől még előfordult a dohányzás, viszont egyre csökkenő mértékben. Az első két évben, főleg téli kirándulásokon mi, vezetők fogyasztottunk alkoholt; talán emiatt alakult ki, hogy ezzel ők is kísérleteztek.

A táborokban zugitalok kerültek elő. Egyik kétnaposunk után aztán önelemzést végezve rájöttünk, hogy nem szerencsés olyan mintát mutatni, hogy a feszültségeket csak így tudjuk elviselni, így ezután ezt tudatosan kerültük.

érzéseket a gyerekekből, és idő kellett, míg egy másik kollégánő teljesen más személyiséggel megtalálta helyét a klubvezetésben és a gyerekek között.

Az élet olykor felülírja a legszentebb szakmai elképzeléseket is. A vidékre költözéssel járó munkahely-változtatás nyomán egyikünk - mint alapító - előbb csak külsőként járt vissza a Gázolókra, aztán az ideai nyári tábor végén elbúcsúzott a gyerekektől. Ennek hatásait e sorok írásakor még nem ismerjük, de ezt az eseményt is igyekeztünk, amennyire lehet, a gyerekek javára fordítani: modellt nyújtottunk az elbúcsúzásra. Sok gyerek életéből csak úgy eltűnnek a jelentős személyek: egy megbeszélés nélkül távozó apa, egy elhalálozott szülő vagy nagyszülő, akitől nem lehetett elbúcsúzni. Az ő hiányukat persze nem pótolhatja a klubvezető elérékenyült búcsúja, de a gyerekek könnyei ezeknek az elengedéseknek a szimbolikus könnyei is voltak, vagy lehettek.

■ (6) NYÁRI TÁBOR KÉT ÉS FÉL ÉVVEL AZ INDULÁS UTÁN

Klubunk eddigi történetében ez az ötnapos tábor vitt mindannyiunkat a legmesszibb tájakra nemcsak fizikai (Budapesttől kb. 280 km-re, a zempléni Füzér mellett egy erdei kulcsosházba), hanem lelki értelemben is, egymás megismerésében, a másik felé vezető úton is. Nagyon készültünk rá. Már tudtuk, hogy a tábor végén nagy búcsúzásra is sor fog kerülni, ami persze külön dinamikát is vitt a készülődésbe.

A tábor előtt az előre kiválasztott gyerekekkel (20-an jelentkeztek, kisebb-nagyobb viták során 13 gyereket választottunk ki, akik mindannyian voltak már egynapos Gázolókon) külön megbeszélést tartottunk, és szerződést kötöttünk velük (ezt kézfogással szimbolizáltuk), amiben a résztvevők vállalták, hogy a táborban nem dohányoznak, nem isznak alkoholt, és kéréseinket betartják. Saját vállalásaikat nagyon jól tudták tartani.

Ebben a táborban még nagyobb hangsúlyt kaptak az önismereti jellegű játékok, beszélgetések:

a./ Például rögtön a nyitó tábortűznél mindenki elégethette az előző tanév

legkellemetlenebb élményeit egy fakocka tűzbe dobásával (a tábor két nappal az iskola után kezdődött);

b./ napzáró beszélgetéseink napról napra személyesebbek és az érzéseket egyre nyíltabban felvállalók voltak;

c./ játékos, mégis komoly témákat fészegető szerepjátéokra a 4. nap délelőttjére érett össze a csapat. Tematikailag a gyerekek által előre megszavazott témák mentén haladtunk: buli, barátság, párkapcsolat, szülő-gyerek kapcsolat. Nagyon érdekes volt látni például, hogy egy 14 éves fiú, aki nagyszüleiével él, hogyan éli át azt, hogy apaként milyen nehéz lehet gyerekeinek megfelelő kereteket adni szeretettel, és hogy ezt a felismerését milyen nyíltan tudja megfogalmazni;

d./ a tábor fénypontja ezúttal is az utolsó esti, a gyerekek ön- és társértékelő gyakorlata volt, kiegészítve a mi személyes visszajelzéseinkkel, amiket kiehezve hallgattak, hiszen többnyire pozitív megerősítéseket adtunk, esetleges változtatási javaslatokkal;

e./ először fordult elő, hogy az egyik éjszaka közepén, két 13-14 éves párral külön tudtunk beszélgetni a párkapcsolatról, a szexualitásról. Itt sokkal hatékonyabbnak éreztük azt a megnyilatkozást, amikor magunkról beszélünk, saját értékeinkről, saját tapasztalatainkról, mint a didaktikus, figyelmeztető viszonyulást (ami persze egyébként indokolt lett volna, hiszen a gyerekek 1-2 nap alatt igen messzire és nyíltan elmentek a szexualitás terén).

A tábori programban ezek mellett természetesen most is több kirándulás és kulturális program is szerepelt: Nagy-Milic meghódítása (nevezetes Kék-túra-pont), a füzéri vár meglátogatása egy kórustalálkozóval megspékelve, holoházi porcelángyár meglátogatása.

A napok perceit, óráit pedig a mindennapi együttélésből adódó konfliktusok, humorok, események vitték előre. A közös főzések és az ehhez kapcsolódó feladatok meglepően összehangoltan működtek. A civilizáció kiiktatása is csak az első napon okozott ellenállást. Egy alkalommal egy verekedést nagyon szépen meg tudtunk beszélni, mert rögtön körbeültünk, és az érintettekkel külön-külön elmondattuk verzióikat.

Volt olyan helyzet is, amikor a csoport annyira ingerült, fáradt és ellenálló volt, hogy mindenki a földhöz vághatott teljes erővel egy stukklabdát, és közben azt mondhatott, amit akart. Az indulatok ilyen elvezettetése bátor vezetői jelenlétet és rutint kíván.

Az első éjszaka még nehéz volt, a fiúk hajnali 3-ig fondorlatoskodtak, hogyan lehetne átszökni a lányokhoz. Később, amikor a takarodó után kb. egy órával mi is bementünk lefeküdni (addig megbeszéltük az aznapot és a másnapot), akkor automatikusan elcsöndesedtek. Az utolsó reggel két nagyobb fiú kávéval ébresztett minket.

A katarzis az utolsó délelőtt következett be, a pakolás és a takarítás után, amikor az egész tábor vezetői értékelése után a Gázoló (egyik) létrehívója elköszönt a gyerekektől. Nem úgy, ahogy tervezte, hiszen tárgyilagosságban maradtunk. Végül a legtöbben sírtunk. Az utolsó gyakorlat, amikor körbeállva, lábdobogással és hanggal mentünk a kör közepe felé, leírhatatlan emberi egységben zajlott. Akkor, az a 16 ember eggyé vált.

A hazautazás pedig előbb felszabadult énekléssel, később teljesen szétesett, vonatközönséget megrökönyítő viselkedéssel, minket is megosztó módon zajlott. Talán nem reagáltunk megfelelőképpen, de szükségük volt erre a tombolásra. Akit elhagynak, az tombol. Ezzel együtt csodálatos magasságokba jutottunk el ebben a táborban. Amikor e sorokat írjuk, már két hónappal az események után vagyunk; az élmények, azóta sem szürkülnek, a lelkesedés nem csökken. Eljutottunk ennek a műfajnak az „olimpiai aranyérméig”, amit nem mi adtunk magunknak, hanem a mindenen át fennmaradó hit, hivatástudat és a mindenen átgázoló szeretet adott a gyerekeknek.

■ (7) A GÁZOLÓ MA

Udvardy Zoltán és Klöczl Marianna vezetésével a Gázoló tovább „hömpölyög”. További céljaink megfogalmazásánál már igazi szárnyalásra is lehetőség nyílik, mivel a képzeletbeli ház felépült, a tető áll, következhet a berendezés. Egy-egy új gyerek bekapcsolódása

